

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування закладу вищої освіти)

економічного факультету

(назва інституту/факультету)

Кафедра бізнесу та управління персоналом

(назва кафедри)

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

Обґрунтування управлінських рішень та оцінювання ризиків

(вказати назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

вибіркова

(вказати: обов'язкова)

Освітньо-наукова програма Економіка

(назва програми)

Спеціальність 051 Економіка

(вказати: код, назва)

Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти третій (освітньо-науковий)

(вказати: перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій (освітньо-науковий))

економічний факультет

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-науковою програмою)

Мова навчання українська

(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробник: Кобеля З.І., доцент кафедри бізнесу та управління персоналом, к.е.н., доцент

(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача (-ів) <http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-ekonomiky-pidpryemstva-ta-up/kolektyv-kafedry/kobelya-zoryana-igorivna>

Контактний тел. +380665468441

E-mail: z.kobelja@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=605>

Консультації Очні консультації: відповідно до розкладу консультацій
Індивідуальні консультації (за попередньою домовленістю)

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

У дисципліні «Обґрунтування управлінських рішень та оцінювання ризиків» вивчаються теоретико-методологічні підходи з визначення управлінських рішень, організаційні механізми та процесорні технології їх прийняття з урахуванням невизначеності; висвітлено особливості прогнозування та обґрунтування оптимального вибору альтернативних рішень на засадах використання економіко-математичного інструментарію; визначено засоби управління ризиками, методи їх оцінювання та шляхи мінімізації при обґрунтуванні рішень. Теоретичний матеріал структурований у відповідності з логікою засвоєння аспірантами основних понять, економічних категорій, методів і засобів їх використання в практичній діяльності з урахування середовища невизначеності та ризикованості.

2. Мета навчальної дисципліни «Обґрунтування управлінських рішень та оцінювання ризиків» – формування знань і навичок стосовно обґрунтування управлінських рішень з різним ступенем невизначеності та ризику..

3. Пререквізити.

Відповідно до структурно-логічної схеми побудови навчального плану, зміст цього курсу є синтетичним, його вивчення базується на концепціях і поняттях, які вивчаються паралельно в дисциплінах Проєктний менеджмент, Актуальні проблеми економіки, Методи і моделі прийняття рішень, тощо.

4. Результати навчання.

Відповідно до освітньо-наукової програми «Економіка» підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти – доктора філософії (галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальність 051 Економіка) вивчення дисципліни «Статистичний аналіз в економіці» сприяє формуванню наступних компетентностей та програмних результатів навчання:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності спеціальності (СК):

СК06. Здатність обґрунтовувати та готувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей розвитку соціально-економічних систем і процесів із застосуванням математичних методів та моделей.

Програмні результати навчання:

РН05. Пропонувати нові рішення, розробляти та наукові проєкти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі і фундаментальні та прикладні проблеми економічної науки з врахуванням соціальних, економічних, екологічних та правових аспектів; забезпечувати комерціалізацію результатів наукових досліджень та дотримання прав інтелектуальної власності.

РН11*. Формувати індивідуальну траєкторію саморозвитку, самонавчання та професійної поведінки, приймати оптимальні рішення щодо організації та управління колективною творчою діяльністю, проявляти креативність, оригінальність, ініціативність, гнучкість, стресостійкість, лідерство тощо.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість кредитів/годин 3/90											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		лекц.	практич./ семін.	лаб	інд	с.р.		лекц.	практич./семін.	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Теми навчальних занять												
Тема 1. Сутність та технології прийняття управлінських рішень	15	2	2			11	15	1				14
Тема 2. Обґрунтування рішень та оцінювання їх ефективності	15	2	4			9	15	1	1			13
Тема 3. Невизначеність як першопричина ризику управлінської діяльності	15	1	3			11	15		1			14
Тема 4. Ризики та їх вплив на прийняття управлінських рішень	15	2	4			9	15	1	1			13
Тема 5. Якісне та кількісне оцінювання управлінських ризиків	15	2	4			9	15	1	1			13
Тема 6. Напрями і методи регулювання та зниження ступеня ризику	15	1	3			11	15					15
Усього годин	90	10	20			60	90	4	4			82
Підсумкова форма контролю	залік											

5.2. Зміст завдань для самостійної роботи

Самостійна робота здобувачів з дисципліни «Обґрунтування управлінських рішень та оцінювання ризиків» спрямована на узагальнення, засвоєння та закріплення знань по кожній темі. Вона включає такі види робіт: опрацювання лекційного матеріалу, рекомендованої літератури, підготовку до практичних занять, розгляд питань, які виносились на самостійне вивчення, вирішення практичних ситуацій.

№	Назва теми	Кількість годин	
		Денна ф.н.	Заочна ф.н.
Тема 1	Сутність та технології прийняття управлінських рішень Опрацювати теоретичні та прикладні аспекти теми: 1. Ієрархічність управлінських рішень. 2. Способи формалізації та реалізації управлінських рішень. 3. Прогнозування і аналіз управлінських рішень. <i>Робота над практичними завданнями до теми</i>	11	14
Тема 2	Обґрунтування рішень та оцінювання їх ефективності Опрацювати теоретичні та прикладні аспекти теми: 1. Методи розробки рішень управлінської діяльності 2. Обґрунтування управлінських рішень 3. Якість і ефективність управлінських рішень <i>Робота над практичними завданнями до теми</i>	9	13
Тема 3	Невизначеність як першопричина ризику управлінської діяльності Опрацювати теоретичні та прикладні аспекти теми: 1. Сутність і види невизначеності 2. Критерії прийняття рішень в умовах повної невизначеності 3. Критерії прийняття рішень в умовах часткової невизначеності <i>Робота над практичними завданнями до теми</i>	11	14
Тема 4	Ризики та їх вплив на прийняття управлінських рішень Опрацювати теоретичні та прикладні аспекти теми: 1. Характеристика ризику як економічної категорії 2. Класифікація підприємницьких ризиків 3. Критерії прийняття рішень за умов ризику 4. Прийняття управлінських рішень у конфліктних ситуаціях <i>Робота над практичними завданнями до теми</i>	9	13
Тема 5	Якісне та кількісне оцінювання управлінських ризиків Опрацювати теоретичні та прикладні аспекти теми: 1. Якісний аналіз ризиків підприємницької діяльності 2. Кількісний аналіз ризиків господарювання 3. Методи кількісної оцінки підприємницьких ризиків 4. Теорія корисності в системі процесів прийняття рішень 5. Ефект фінансового левериджу <i>Робота над практичними завданнями до теми</i>	9	13
Тема 6	Напрями і методи регулювання та зниження ступеня ризику Опрацювати теоретичні та прикладні аспекти теми: 1. Особливості управління ризиками господарської діяльності 2. Напрями та методи регулювання ступеня ризику <i>Робота над практичними завданнями до теми</i>	11	15

Зміст індивідуальних навчально-дослідних завдань (ІНДЗ*)

1. Концепція регулювання інвестиційної діяльності в умовах ринку.
2. Розробка та обґрунтування інвестиційних проектів.
3. Методи розрахунку ефективності проектів з врахуванням і не врахуванням ризиків.
4. Зміст та методи визначення інноваційних стратегій підприємства.
5. Децентралізація управління підприємством.
6. Програма підготовки і перепідготовки керівників і спеціалістів підприємства при реформуванні підприємств.
7. Технологія виконання завдань плану реформування підприємств.
8. Реінжиніринг бізнес-процесами.
9. Реструктуризація і управління бізнес-процесами на підприємстві.
10. Склад та особливості бізнес-процесів.
11. Управління асортиментом продукції на підприємстві.
12. Система управління витратами на підприємстві.
13. Планування цін на продукцію підприємства.
14. Шляхи та заходи скорочення валових витрат на підприємстві.
15. Організаційні структури підприємства і шляхи їх удосконалення.
16. Етапи формування нових організаційних структур управління в процесі реструктуризації.
17. Регіональні програми реформування економіки.

Здобувач може обрати іншу тему, погодивши її з викладачем.

* ІНДЗ – для змістового модуля, або в цілому для навчальної дисципліни за рішенням кафедри (викладача).

6. Освітні технології, методи навчання і викладання навчальної дисципліни

Викладання дисципліни передбачає поєднання основних традиційних та інтерактивних методів аудиторного навчання з елементами електронного навчання та консультування, що передбачає використання сучасних інформаційних технологій, платформ та забезпечує засвоєння програмних результатів навчання.

Для досягнення освітньої мети та прогнозованих програмних результатів використовуються основні традиційні та інтерактивні методи навчання, новітні технології.

Методи навчання:

- словесні методи (лекція, дискусія, бесіда, консультація тощо).
- практичні методи (практичні роботи).
- наочні методи (презентації результатів виконаних завдань, ілюстрації, відеоматеріали, тощо).
- робота з інформаційними ресурсами: з навчально-методичною, науковою, нормативною літературою та інтернет-ресурсами.
- самостійна робота над індивідуальним завданням або за програмою навчальної дисципліни.

7. Контроль та оцінювання результатів навчальних досягнень здобувачів з навчальної дисципліни

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (до 50 % від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання модулів відбувається із дозволу викладача за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: здобувачі мають свідомо дотримуватися правил академічної доброчесності, викладених у Положенні «Про виявлення та запобігання академічному плагіату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (https://drive.google.com/file/d/16eJk4gKG5oJII2ot4UeSq2_BSgadrPl_/view). Всі види завдань здобувачі виконують самостійно. Усі письмові роботи (реферати, есе, тези доповідей, статті тощо) перевіряються на наявність плагіату і повинні мати коректні текстові посилання на використані джерела. Списування під час контрольних робіт та заліків заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим. Відпрацювання пропущених занять здійснюється згідно з графіком консультацій викладача. Форми навчання затверджуються графіком освітнього процесу університету. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, участь у програмах міжнародної мобільності, переведення на індивідуальний графік) навчання може відбуватись в он-лайн або змішаній формі за погодженням із керівником курсу

Критеріями оцінювання є: при усних відповідях: повнота розкриття питання; логіка викладання матеріалу; використання основної та додаткової літератури; аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки; уміння аналізувати теоретичні проблеми з урахуванням світової і вітчизняної практики; при виконанні письмових завдань: повнота розкриття питання, аргументованість і логіка викладення матеріалу, використання літературних джерел, законодавчих актів, прикладів та фактичного матеріалу тощо; цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання оцінюється максимум в 10 балів.

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни. Мінімальний пороговий рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали.

У випадку отримання менше 50 балів за результатами загального підсумкового контролю, здобувач обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академічної заборгованості. Контрольні заходи включають поточний та підсумковий контроль знань здобувача. Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять, самостійної роботи та має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача до виконання конкретної роботи. Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі.

Методи оцінювання

- контрольні роботи (тематичні, модульні).
- тести, опитування, самостійні роботи за індивідуальними завданнями.
- захист бізнес-кейсів, результатів досліджень
- аналітичні звіти, реферати, тези доповідей, статті
- презентації результатів виконання завдань
- командні результати ділових ігор, проектних завдань.
- презентація власного підготовленого кейсу, який складений на основі реальних сценаріїв і стратегій розвитку компаній, інноваційних регіонів.
- інші види індивідуальних та групових завдань

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Рейтингова оцінка з дисципліни	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	5 (відмінно)
82 – 89	B	4(добре)
75 – 81	C	4(добре)
69 – 74	D	(задовільно)
60 – 68	E	(задовільно)

35 – 59	FX	2 (незадовільно) із можливістю перездати
1 – 34	F	2 (незадовільно) із обов'язковим повторним курсом

Розподіл балів, які отримують здобувачі

з дисципліни «Обґрунтування управлінських рішень та оцінювання ризиків»

Поточне тестування та самостійна робота							ІНДЗ	Залік	Всього
T1	T2	T3	T4	T5	T6	Модульна робота			
5	5	5	5	5	5	20	10	40	100

T1, T2 ... T6 – теми.

8. Рекомендована література

8.1. Основна

1. Кифяк В.І., **Кобеля З.І.** Обґрунтування економічних рішень і оцінювання ризиків: посібник-практикум. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. 192 с. (Рекомендовано Вченою радою ЧНУ)
2. Обґрунтування підприємницьких рішень і оцінювання ризиків: посібник-практикум / уклад. : Кифяк В.І., **Кобеля З.І.** Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2018. 160 с.
3. Ігнашкіна Т.Б., Гончарук О.В., Кербікова А.С. Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків. Ч.І: Навчальний посібник. Дніпро: НМетАУ, 2021. 106 с.
4. Ігнашкіна Т. Б., Гончарук О. В., Найдовська А. О. Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків. Частина 2 : навчальний посібник. Дніпро : Україн. держ. ун-т науки і технол., 2023. 114 с.
5. Обґрунтування підприємницьких рішень та оцінка ризиків: конспект лекцій. Д / Уклад. І. О. Цимбалюк; Н. В. Павліха. Луцьк: ВНУ ім. Лесі Українки, 2022. 130 с.

8.2. Допоміжна

6. Методологічні основи управлінських рішень як інструмент ефективного управління підприємствами / Овдіюк О.М., Левківська Л.М. // *Економіка АПК*. 2020. № 1 С. 75
7. Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків. Львів : Українська академія друкарства, 2019. 268 с
8. Донець Л.І., Шепеленко О.В., Баранцева С.М., Сергєєва О.В. Веремейчик О.Ф. Обґрунтування підприємницьких рішень та оцінювання ризиків: навч. посіб. ; За заг. ред. Л.І. Донець. К.: ЦУЛ, 2012. 472 с.
9. Світлична Т. І. Конспект лекцій з дисципліни «Обґрунтування підприємницьких рішень і оцінювання ризиків» (для студентів 4 курсу денної і 5 курсу заочної форм навчання напряму підготовки 6.030504 «Економіка підприємства». Х.: ХНАМГ, 2012. 111 с.
10. Обґрунтування підприємницьких рішень і оцінювання ризиків: консп. лекцій. Тернопіль: ТНЕУ, 2012. 75 с.
11. Синицина Г.А., Рачкован О.Д. Основи бізнесу та підприємницької діяльності : конспект лекцій. Харків : ХДУХТ, 2019. 93 с.
12. Гвоздєва Т.М. Обґрунтування підприємницьких рішень і оцінювання ризиків. Частина 1: Навч. посібник / Гвоздєва Т.М., Ігнашкіна Т.Б., Сомова Л.І. Дніпропетровськ: НМетАУ, 2008. 72 с.
13. Марковець В.М., Соколова А.Ф. Моделювання ціноутворення на ринку нерухомості в період кризи. *Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного*

університету. Серія: Економічні науки, [S.l.], n. 57, p. 83-93, jun. 2020. URL : <<http://ven.chdtu.edu.ua/article/view/206473/207065>>.

14. Макаrenchенко В.М. Економічний ризик і методи його вимірювання: Навч. посібник. Дніпропетровськ: НМетАУ, 2018. 46 с.

15. Крекотун С.А. Обґрунтування підприємницьких рішень у малому бізнесі. *Економіка розвитку*. 2012. № 3. С. 28-31.

16. Раєвнєва О. В. Моделювання процесів формування підприємницьких рішень на промислових підприємствах з урахуванням ризику. *Актуальні проблеми економіки*. 2016. №8. С. 230-234.

9. Інформаційні ресурси

www.nau.kiev.ua – Нормативні акти України.

www.me.gov.ua – Міністерство економіки України.

www.ukrstat.gov.ua – Державний комітет статистики України.

www.lawukraine.com – База українського законодавства в Інтернет.

www.bucoda.cv.ua – Офіційний сайт Чернівецької області.

www.nbuv.gov.ua – Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського.

www.alpha.rada.kiev.ua – Національна парламентська бібліотека.

www.library.if.ua – Національна бібліотека наукових видань.

www.lib.academy.sumy.ua – Бібліотека банківської справи.

www.dev.lac.lviv.ua/lib – Електронна бібліотека Львівської комерційної академії.

www.lib-gw.univ.kiev.ua - Наукова бібліотека ім. Максимовича.

www.libr.dp.ua – Дніпропетровська обласна наукова бібліотека.

www.library.vinnitsa.com – Вінницька державна обласна універсальна наукова бібліотека ім. К.А. Тімірязєва.

www.lsl.lviv.ua – Львівська електронна бібліотека ім. В. Стефаника.

www.ognb.odessa.ua – Одеська державна наукова бібліотека ім. М. Горького.

www.economics.com.ua – Велика економічна бібліотека.